

Sygn. akt XP 711/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu Wydział X Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała-Koziół

Protokolant: Mariola Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 22.03.2017 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa: **Skarbu Państwa – Zakładu Karnego Nr (...)we W.**

przeciwko: **A. Ś.**

o zapłatę – zwrot pomocy finansowej

I. zasądza od pozwanej A. Ś. na rzecz strony powodowej Skarbu Państwa – Zakładu Karnego Nr (...)we W. kwotę 35.492,76 zł (trzydzieści pięć tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt dwa złote i 76/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 4.11.2016 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nieuiszczone koszty sądowe zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4.11.2016 r. strona powodowa Skarb Państwa – Zakład Karny Nr (...)we W. wniosła o zasądzenie od pozwanej A. Ś. kwoty 35.492,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że pozwana była funkcjonariuszem Służby Więziennej od 1.08.2002 r. Decyzją z dnia 15.02.2007 r. przyznano wnioskodawczyni pomoc finansową na zakup lokalu mieszkalnego w kwocie 31.962,50 zł. Decyzja ta zawierała pisemną adnotację na temat obowiązku zwrotu przyznanego świadczenia w przypadku zwolnienia ze służby przed nabyciem praw emerytalnych. Świadczenie wypłacono. Na wniosek pozwanej decyzją z dnia 11.10.2013 r. Dyrektor Zakładu Karnego zwolnił pozwaną ze służby bez prawa do emerytury. Po zmianie zdania pozwana wniosła odwołanie od tej decyzji. Decyzja organu II instancji z dnia 6.11.2013 r. stała się ostateczna z dniem 12.11.2013 r., zatem od dnia 13.11.2013 r. roszczenie o zwrot pomocy finansowej stało się wymagalne. Pozwana była funkcjonariuszem służby więziennej przez okres 11 lat i 3 miesięcy, czyli została zwolniona przed upływem 15 lat służby w Służbie Więziennej. Nie nabyła także prawa do renty inwalidzkiej. Pozwana wskazała sposób waloryzacji kwoty. Dyrektor ZK nr (...)we W. wydał decyzję o zwrocie pomocy finansowej i wezwał pozwaną do zapłaty. Pozwana wskazała, że sprawa podlega kognicji sądu pracy. Wskazała także, że legitymacja procesowa przysługuje w niniejszej sprawie Skarbowi Państwa, pozwana nie była bowiem pracownikiem Zakładu Karnego, ale funkcjonariuszem pozostającym w administracyjnoprawnym stosunku służby.

W odpowiedzi na pozew pozwana A. Ś. domagała się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych. Wskazała, że roszczenie powoda o zwrot udzielonej pomocy finansowej uległo przedawnieniu z dniem 12.10.2016 r. Wskazała, że decyzją z dnia 11.10.2013 r. Dyrektor Zakładu Karnego Nr (...) zwolnił pozwaną z dniem 11.10.2013 r. ze Służby Więziennej i nadał decyzji rygor natychmiastowej wykonalności. Decyzję pozwana odebrała osobiście tego samego dnia. Zdaniem pozwanej w świetle brzmienia art. 186 ustawy o Służbie Więziennej, termin przedawnienia liczy się od zwolnienia ze służby, dniem zwolnienia pozwanej ze służby bezspornie był zaś dzień 11.10.2013 r.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. Ś. została przyjęta do służby w Służbie Więziennej na stanowisko młodszego psychologa działu penitencjarnego Zakładu Karnego w W. z dniem 1 sierpnia 2002 r. Na mocy decyzji z dnia 6 września 2006 r. została przeniesiona na własną prośbę do pełnienia dalszej służby w Zakładzie Karnym Nr (...) we W. z dniem 1 października 2006 r. Dyrektor Zakładu Karnego nr (...) we W. decyzją z dnia 1 października 2006 r. mianował pozwaną z dniem 1 października 2006 r. na stanowisko psychologa w dziale terapeutycznym ZK Nr (...) we W..

Na wniosek A. Ś. w dniu 15 lutego 2007 r. wydana została decyzja Dyrektora Zakładu Karnego nr (...) we W. Nr (...) o przyznaniu pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego w kwocie 31.962,50 zł. Decyzja zawierała pouczenie o obowiązku zwrotu świadczenia w przypadku zwolnienia pozwanej ze służby przed nabyciem praw emerytalnych.

W dniu 16 maja 2008 r., po uprawomocnieniu się decyzji Nr (...), nastąpiła jednorazowa wypłata przyznanego pozwanej świadczenia w wysokości 31.962,50 zł.

Na prośbę A. Ś. z dnia 10 października 2013 r. o zwolnienie jej ze służby z powodu ważnych spraw osobistych z dniem 11 października 2013 r. Dyrektor Zakładu Karnego nr (...) we W. w dniu 11 października 2013 r. wydał decyzję nr (...) o zwolnieniu pozwanej z dniem 11 października 2013 r., bez prawa do emerytury. Decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony.

Pozwana zmieniła zdanie i w dniu 23 października 2013 r. odwołała się od decyzji Dyrektora Zakładu Karnego nr (...) we W. z dnia 11 października 2013 r. nr (...) o zwolnieniu jej ze służby z dniem 11 października 2013 r., wnosząc o jej uchylenie w całości. Wskazała w odwołaniu, że decyzja była podjęta zbyt pochopnie i w obawie przed grożącymi pozwanej konsekwencjami dyscyplinarnymi. Pozwana wskazała, że jest świadoma popełnionego wykroczenia i chce się poddać ewentualnym konsekwencjom natury dyscyplinarnej.

Decyzją z dnia 6 listopada 2013 r. nr (...) Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej we W. utrzymał w mocy decyzję z dnia 11 października 2013 r. Decyzja Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. stała się ostateczna z dniem 12 listopada 2013 r., albowiem pozwana nie złożyła skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Pozwana nie nabyła uprawnień emerytalnych ani prawa do renty inwalidzkiej Służby Więziennej.

Decyzją z dnia 6 października 2016 r. Dyrektor Zakładu Karnego nr (...) we W. nakazał A. Ś. zwrot pomocy finansowej oraz wezwał ją do zapłaty kwoty zwaloryzowanego świadczenia w wysokości 35.492,76 zł.

Pozwana nie zwróciła żądanej kwoty.

Dowód:

Okoliczności bezsporne, a nadto:

Dokumenty zgromadzone w aktach osobowych pozwanej (załącznik)

Decyzja z 15.07.2002 r. k. 14

Decyzja z 6.09.2006 r. k. 15

Decyzja z 1.10.2006 r. k. 16

Decyzja z 15.02.2007 r. k. 17-18

Wniosek z 10.10.2013 r. k. 21

Decyzja z 11.10.2013 r.

Pismo pozwanej z 23.10.2013 r. k. 23

Decyzja z 6.11.2013 r. k. 25

Pismo z 22.09.2016 r. k.28

Decyzja z 6.10.2016 r. k. 29

Wezwanie do zapłaty k. 30

Średnie miesięczne wynagrodzenie pozwanej brutto wynosiło 4.905,00 zł

Dowód:

Zaświadczenie k. 42

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo było uzasadnione w całości.

Stan faktyczny niniejszej sprawy był bezsporny i wynikał z dokumentów, których prawdziwości ani wiarygodności nie podważała żadna ze stron.

Strony ostatecznie nie domagały się przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, był on bowiem dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy bezprzedmiotowy.

Spór między stronami dotyczył prawnej oceny zasadności nałożenia na pozwaną obowiązku zwrotu zwaloryzowanej kwoty pomocy finansowej, w szczególności zaś skuteczności podniesionego przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia o zwrot tej kwoty.

Zgodnie z art. 268 w zw. z art. 217 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, sprawy ze stosunku służbowego określone w art. 217 ust. 2, prowadzone na podstawie ustawy, o której mowa w art. 273 (tj. poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej), wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są prowadzone na podstawie niniejszej ustawy. W ust. 2 cytowanego artykułu wskazano, że postępowania dotyczące decyzji w sprawach lokalu mieszkalnego, przyznania pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego, przyznania równoważnika pieniężnego z tytułu braku mieszkania albo równoważnika pieniężnego za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego, wydanych na podstawie ustawy, o której mowa w art. 273, wszczęte i niezakończone decyzją ostateczną do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy są prowadzone na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem strony pozwanej, która wskazała, że sprawa będąca przedmiotem niniejszego postępowania należy do spraw, o których mowa w art. 217 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej. Cytowany przepis stanowi, iż przez sprawy ze stosunku służbowego należy rozumieć: nawiązanie stosunku służbowego, powoływanie oraz mianowanie funkcjonariuszy na stanowiska służbowe, przenoszenie, odwoływanie i zwalnianie ze stanowisk służbowych, nadawanie stopni Służby Więziennej, zawieszanie w czynnościach służbowych, zwalnianie ze służby,

stwierdzanie wygaśnięcia stosunku służbowego, ustalanie uposażenia, przyznawanie świadczeń pieniężnych oraz inne konieczne czynności związane z powstaniem, zmianą, ustaniem stosunku służbowego oraz realizacją wynikających z treści tego stosunku służbowego uprawnień i obowiązków funkcjonariuszy.

Powyższa kwalifikacja sprawy będącej przedmiotem niniejszego postępowania jako sprawa, o której mowa w art. 217 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej przesądza nie tylko o stosowaniu do roszczenia strony powodowej znowelizowanej ustawy o Służbie Więziennej, tj. ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r., ale też o właściwości sądu pracy w niniejszym postępowaniu. Strona pozwana słusznie powołała się na art. 220 ustawy o Służbie Więziennej, w myśl którego spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 218 ust. 1 i art. 219 ust. 1 i 2 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy. Spór o zwrot przyznanej pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego dotyczy realizacji uprawnień wynikających z treści stosunku służbowego i nie należy do spraw wymienionych w art. 218 ust. 1 oraz art. 219 ust. 1 i 2 ustawy o Służbie Więziennej (tak Wojewódzki Sąd Administracyjny w S. w postanowieniu z dnia 30 maja 2011 r., sygn. akt II SA/Sz 213/11, Legalis ; Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. w postanowieniu z dnia 12 kwietnia 2011 r., sygn. akt II Sa/Wa 168/11, Legalis).

Wracając do merytorycznej oceny zasadności niniejszego powództwa należy wskazać, że w myśl art. 186 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej pomoc finansowa podlega zwrotowi w przypadku zwolnienia funkcjonariusza ze służby przed upływem 15 lat służby w Służbie Więziennej, z wyjątkiem funkcjonariusza, który przed upływem tego okresu nabył prawo do renty inwalidzkiej Służby Więziennej.

Na prośbę pozwanej z dnia 10 października 2013 r. o zwolnienie jej ze służby z powodu ważnych spraw osobistych z dniem 11 października 2013 r. Dyrektor Zakładu Karnego nr (...) we W. w dniu 11 października 2013 r. wydał decyzję nr (...) o zwolnieniu pozwanej z dniem 11 października 2013 r., bez prawa do emerytury. Decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony.

Pozwana zmieniła jednak zdanie i w dniu 23 października 2013 r. odwołała się od decyzji Dyrektora Zakładu Karnego nr (...) we W. z dnia 11 października 2013 r. nr(...)o zwolnieniu jej ze służby z dniem 11 października 2013 r., wnosząc o jej uchylenie w całości . Wskazała w odwołaniu, że decyzja była podjęta zbyt pochopnie, w obawie przed groźącymi pozwanej konsekwencjami dyscyplinarnymi. Pozwana wskazała, że jest świadoma popełnionego wykroczenia i chce się poddać ewentualnym konsekwencjom natury dyscyplinarnej.

Decyzją z dnia 6 listopada 2013 r. nr (...) Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej we W. utrzymał w mocy decyzję z dnia 11 października 2013 r. Decyzja Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. stała się ostateczna z dniem 12 listopada 2013 r., albowiem pozwana nie złożyła skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Przepis art. 226 ust. (...) ustawy o Służbie Więziennej stanowi, że roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

W ocenie Sądu, mimo iż brzmienie przepisu budzi pewne wątpliwości co do zakresu jego stosowania, ostatecznie uznać należało, że przepis ten obejmuje swoją dyspozycją również roszczenia strony powodowej wobec funkcjonariuszy, w tym roszczenie o zwrot przyznanej i wypłaconej powodce pomocy finansowej na uzyskanie lokalu mieszkalnego. Ustęp 1 cytowanego przepisu nie ogranicza bowiem zakresu jego zastosowania wyłącznie do roszczeń funkcjonariusza względem zakładu karnego, a kwota należna jednostce z tytułu zwrotu pomocy finansowej niewątpliwie należy do „innych świadczeń i należności pieniężnych”.

Do powyższej konstatacji Sąd doszedł po zważeniu, że funkcjonariusze Służby Więziennej pozostają nie w stosunku pracy, lecz w administracyjnoprawnych stosunkach służby, które wiążą ich z państwem. Tym samym sprawy o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy nie są sprawami ze stosunku pracy, tylko innymi sprawami, do których z mocy odrębnych przepisów stosuje się przepisy prawa pracy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2009 r., sygn. akt I PK 226/08, Legalis). Z uwagi na powyższe, wątpliwości budzi możliwość stosowania, bez wyraźnego odwołania się w ustawie o Służbie Więziennej do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu pracy,

m.in. art. 291 k.p., regulującego terminy przedawnienia roszczeń. Ponadto, cytowany przepis wskazuje wprost, że z upływem trzech lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, przedawnieniu ulegają roszczenia ze stosunku pracy, w którym funkcjonariusze nie pozostają.

Niezasadnym byłoby również uznanie, że art. 226 ustawy o Służbie Więziennej ma zastosowanie wyłącznie do roszczeń funkcjonariusza, nie zaś do roszczeń zakładu karnego, i stosowanie do roszczeń zakładu karnego przepisów ogólnych o przedawnieniu. Przyjęcie takiej koncepcji prowadziłoby do rażącej dysproporcji, gdyż roszczenia funkcjonariusza ulegałyby przedawnieniu po upływie 3 lat od daty wymagalności roszczenia, zaś roszczenia zakładu karnego – po upływie 10 lat od dnia wymagalności roszczenia (art. 118 k.c.).

Podsumowując, w ocenie Sądu roszczenie strony powodowej wobec pozwanej, stanowiące przedmiot niniejszego postępowania, ulegało przedawnieniu z upływem 3 lat od daty wymagalności roszczenia, na zasadzie art. 226 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej.

W drugiej kolejności ustalić należało więc, od kiedy rozpoczął bieg trzyletni termin, o którym mowa wyżej, tj. kiedy roszczenie strony powodowej stało się wymagalne.

Jak już była mowa wyżej, Dyrektor Zakładu Karnego Nr (...) we W. w dniu 11 października 2013 r. wydał decyzję nr (...) o zwolnieniu pozwanej z dniem 11 października 2013 r. bez prawa do emerytury. Decyzja została wydana na prośbę pozwanej, i opatrzona rygiorem natychmiastowej wykonalności z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony. Pozwana zmieniła jednak zdanie i w dniu 23 października 2013 r. odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej uchylenie w całości. W odwołaniu pozwana wskazała, że jej decyzja o chęci zwolnienia ze służby i wyrażona w związku z tym prośba była zbyt pochopna i podjęta z obawy przez grożącymi pozwanej konsekwencjami dyscyplinarnymi. W związku z odwołaniem pozwanej, decyzją z dnia 6 listopada 2013 r. nr (...) Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej we W. utrzymał w mocy decyzję z dnia 11 października 2013 r. Decyzja Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W. stała się ostateczna z dniem 12 listopada 2013 r., bowiem pozwana nie złożyła skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

W ocenie Sądu, mimo rygoru natychmiastowej wykonalności nadanego decyzji z dnia 11 października 2013 r. o zwolnieniu pozwanej ze służby z tym dniem, datę wymagalności roszczenia strony powodowej należy ustalić na dzień 13 listopada 2013 r., tj. na dzień następujący po dniu, w którym Decyzja Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W., utrzymująca w mocy Decyzję Dyrektora Zakładu Karnego Nr (...) we W. o zwolnieniu pozwanej ze służby uzyskała walor ostateczności.

Wskazać należy, że decyzja Dyrektora Zakładu Karnego Nr (...) we W. z dnia 11 października 2013 r. została wydana w związku z wyraźną prośbą pozwanej o zwolnienie, a rygor natychmiastowej wykonalności – w związku z wyjątkowo ważnym interesem pozwanej.

Art. 226 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej nie definiuje pojęcia wymagalności roszczenia. W doktrynie prawa pracy wskazuje się, że w tym zakresie należy stosować przepisy Kodeksu cywilnego, gdzie wymagalność jest definiowana jako stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności. Jest to stan potencjalny, o charakterze obiektywnym, którego początek następuje w chwili, w której wierzytelność zostaje uaktywniona (M. M., Służba Więzienna. Komentarz, L.).

W ocenie Sądu ten obiektywny stan, którego początek następuje w chwili uaktywnienia wierzytelności, nie mógł powstać wcześniej niż w momencie zyskania waloru ostateczności przez decyzję Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W., utrzymującej w mocy Decyzję Dyrektora Zakładu Karnego Nr (...) we W. o zwolnieniu pozwanej ze służby.

Odwołanie pozwanej od powyższej decyzji wynikało ze zmiany stanowiska pozwanej. W wyniku odwołania pozwanej powstał między stronami stan niepewności co do istniejącego stosunku administracyjnoprawnego, w tym co do faktu, czy pozwana ze służby została zwolniona, czy też nie. W ocenie Sądu tym samym odpadła również podstawa, dla której

decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Skoro bowiem pozwanej nie zależało już na natychmiastowym zwolnieniu ze służby, to nie istniał też wyjątkowo ważny interes pozwanej.

Zwolnienie pozwanej ze służby na mocy decyzji Dyrektora Zakładu Karnego Nr (...) we W., mimo iż decyzja została opatrzona rygiem natychmiastowej wykonalności, nie miało charakteru pewnego aż do momentu ustatecznienia się decyzji Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we W., tj. do dnia 12 listopada 2013 r. Roszczenie strony powodowej stało się wymagalne z dniem 13 listopada 2013 r., i od tego dnia, w ocenie Sądu, bieg rozpoczął trzyletni okres przedawnienia, o którym mowa w art. 226 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej.

Tym samym pozew z dnia 4 listopada 2016 r. wniesiony został zanim upłynął termin przedawnienia. Bezspornym było zaś spełnienie materialnych przesłanek roszczenia o zwrot, tj. brak po stronie pozwanej 15 lat służby w Służbie Więziennej oraz brak nabycia przez pozwaną prawa do renty inwalidzkiej Służby Więziennej.

Na marginesie Sąd sygnalizuje, że w ustnych motywach rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, wygłoszonych na rozprawie w dniu 29 marca 2017 r. Sąd omyłkowo wskazał dzień 6 listopada 2013 r. jako datę wymagalności roszczenia. Na oczywistą omyłkę sądu wskazuje fakt, że w argumentacji Sąd powoływał się jednoznacznie na dzień, w którym decyzja uzyskała walor ostateczności, tj. na dzień 12 listopada 2013 r., zaś roszczenie stało się wymagalne w dniu następnym, tj. w dniu 13 listopada 2013 r.

Mając na uwadze powyższe **w pkt I sentencji wyroku** Sąd zasądził od pozwanej A. Ś. na rzecz strony powodowej Skarbu Państwa – Zakładu Karnego Nr (...) we W. kwotę 35.492,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4.11.2016 r. do dnia zapłaty. Prawidłowość zwaloryzowania kwoty przez stronę powodową nie była kwestionowana przez pozwaną.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W **punkcie II sentencji wyroku** Sąd Rejonowy na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z par. 2 pkt 5 i par. 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. Poz. 1804), zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 2 700 zł (75% stawki minimalnej) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Stawki ustalono według rozporządzenia obowiązującego na dzień wniesienia pozwu.

W **pkt III sentencji wyroku** nieuiszczonymi kosztami sądowymi Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. obciążył Skarb Państwa, mając na uwadze, że zgodnie z dyspozycją art. 98 k.p.c. nie ma podstaw do obciążenia nieuiszczonymi kosztami sądowymi strony wygrywającej sprawę – w niniejszej sprawie strony powodowej – zaś pozwana, który sprawę przegrała w całości, była zwolniona od kosztów sądowych z mocy ustawy.

Z uwagi na powyższe, orzeczono jak w sentencji.